

S. MAŁGORZATA PAGACZ USJK
UNIwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
MMPAGACZ@GMAIL.COM
ORCID: 0000-0003-4504-9142

ŻYCIE KONSEKROWANE W ŚWIETLE TAJEMNICY KRZYŻA WEDŁUG BENEDYKTA XVI

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2023.003>

Streszczenie. Artykuł przedstawia zagadnienie życia konsekrowanego w świetle tajemnicy krzyża według Benedykta XVI. Życie osób całkowicie oddanych Bogu jest odpowiedzią na Miłość objawioną na krzyżu, świadectwem nadziei płynącej z krzyża Chrystusa oraz życiem ofiary. Zgodnie z nauczaniem papieża krzyż Chrystusa przynagla konsekrowanych do czynnej miłości wobec bliźnich. Osoba konsekrowana, powołana do głębszego poznawania Chrystusa, towarzyszenia Mu bardziej z bliska i naśladowania Go, realizuje to wezwanie na drodze rad ewangelicznych i w szczególny sposób przyjmuje tajemnicę krzyża jako swoją własną.

Słowa kluczowe: życie konsekrowane; krzyż; Benedykt XVI.

Abstract. Consecrated Life in Light of the Mystery of the Cross according to Benedict XVI. This article presents the issue of consecrated life in light of the mystery of the Cross according to Benedict XVI. The life of a person totally devoted to God is a response to the Love revealed on the Cross, a testimony of hope that comes from the Cross of Christ and a life of sacrifice. According to the Pope's teaching, the Cross of Christ urges consecrated persons to love others actively. Called to know Christ more deeply, to accompany Him more closely and to follow Him, a consecrated person fulfils this call by way of evangelical counsels and, in a special sense, receives the mystery of the Cross as her own.

Keywords: consecrated life, the Cross, Benedict XVI.

WSTĘP

Życie konsekrowane jest drogą naśladowania Jezusa Chrystusa. W centrum życia osoby poświęconej Bogu na własność stoi więc Chrystus, Ukrzyżowany i Zmartwychwstały. Nie można przybliżyć się do tajemnicy Jezusa, pomijając Jego krzyż. Bez perspektywy tego misterium nie jest możliwe zrozumienie Osoby Zbawiciela, Jego misji ani pójście w Jego ślady, a życie konsekrowane traci swój sens. Krzyż znajduje się zarazem w samym centrum chrześcijańskiego orędzia. Osoby konsekrowane, będące w sercu Kościoła, w sposób szczególny przyjmują tajemnicę krzyża – znaku Miłości, zbawienia i nadziei – jako swoją własną. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie życia konsekrowanego w świetle tajemnicy krzyża na podstawie całego nauczania Benedykta XVI, zwłaszcza skierowanego do osób całkowicie poświęconych Bogu. Posługując się metodami analizy i syntezy, zostanie uzasadnione, że życie osób konsekrowanych jest zarówno odpowiedzią na Miłość objawioną na krzyżu, jak i świadectwem nadziei płynącej z krzyża Chrystusa oraz życiem ofiary. Artykuł przedstawi, w jaki sposób krzyż Chrystusa przynagła osoby konsekrowane do czynnej miłości wobec bliźnich. Zagadnienia te nie były wcześniej podejmowane w opracowaniach naukowych dotyczących nauczania Benedykta XVI.

1. ŻYCIE KONSEKROWANE ODPOWIEDZIĄ NA MIŁOŚĆ OBJAWIONĄ NA KRZYŻU

Bezwarunkowa i miłosierna miłość Boga objawiła się w sposób najpełniejszy na krzyżu. Wraz z osobą Chrystusa okazuje się, że krzyż jest najwyższym i doskonałym aktem miłości Zbawiciela, który oddaje swe życie za przyjaciół: „Tak trzeba, by wywyższono Syna Człowieczego, aby każdy, kto w Niego wierzy, miał życie wieczne” (J 3, 14). Śmierć Jezusa stanowi światłość dla narodów i wyznacza kres śmierci. Od tamtego czasu krzyż jest znakiem niepojętej miłości, sztandarem zwycięstwa Jezusa, „tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3, 16). Benedykt XVI zapewnia: „Przez krzyż całe nasze życie otrzymuje światło, moc

i nadzieję. Przezeń objawiona zostaje cała głębia miłości zawartej w pierwotnym zamyśle Stwórcy; przezeń wszystko zostaje uzdrowione i doprowadzone do swej pełni¹. W wydarzeniu krzyża Bóg daje miarę swojej miłości, która nie kalkuluje i jest bezmierna².

Zdaniem Benedykta XVI, prawdę o kluczowym znaczeniu krzyża i miłości w nim wyrażonej doskonale uświadamiał sobie św. Paweł. Zrozumiał, że Jezus umarł i zmartwychwstał dla wszystkich i dla niego. Według Apostoła Narodów istotne jest jedno i drugie: uniwersalizm – Jezus rzeczywiście umarł za wszystkich, i aspekt subiektywny, osobisty – On umarł również za mnie. Święty Paweł odkrył i przeżył miłość Zbawiciela przede wszystkim na sobie (zob. Ga 2, 20). Po spotkaniu z Chrystusem doświadczał w swoim życiu dzień po dniu, że zbawienie jest łaską, że źródłem wszystkiego jest śmierć Chrystusa, a nie zasługi Apostoła Narodów, których zresztą, uważał, że nie miał. W ten sposób „ewangelia łaski” stała się dla niego jedynym sposobem, w jaki pojmował krzyż, nie tylko kryterium jego przemienionego życia, ale także odpowiedzią dla tych, do których był posłany³.

Podobny jak u św. Pawła, proces odkrywania i przyjmowania prawdy o Chrystusie Ukrzyżowanym i Jego Miłości ma zachodzić u osoby konsekrowanej, która przez śluby czystości, ubóstwa i posłuszeństwa wchodzi w wieczne przymierze z Bogiem Trójjedynym i otwiera się na przyjęcie w swym życiu Jego niepojętej, samoudzielającej się i bezwarunkowej miłości. Równocześnie wyraża ona pragnienie i świadomie decyduje się na to, by całą swoją egzystencją wielkodusznie odpowiadać na Boże obdarowanie łaską wiary, nadziei i miłości, a odpowiedź ta ma swoje konkretne i rzeczywiste przejawy, do których nieodłącznie należy zdolność rezygnacji z siebie i ofiary tak, aby życie było prawdziwie darem dla Boga i dla innych. Benedykt XVI jednoznacznie wskazuje, że jest to ofiara miłości, ponieważ osoba konsekrowana uprzednio została osobiście wybrana przez

---

¹ Benedykt XVI, „Przemówienie do uczestników procesji w Lourdes,” 13.09.2008, w idem, *Podróż apostolska Benedykta XVI do Francji z okazji 150. rocznicy objawień w Lourdes 12–15 IX 2008* (Kraków: Wydawnictwo AA, 2008), 85–86.

² Zob. idem, „Bóg pociesza w strapieniu. Audjencja generalna,” 30.05.2012, *L’Osservatore Romano* wydanie polskie [dalej: OR] 7–8(2012): 49.

³ Zob. idem, „Słowo o krzyżu główną treścią chrześcijańskiego przepowiadania. Audjencja generalna,” 29.10.2008, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/audjencje/ag_29102008.html [dostęp: 27.10.2021].

Ojca Niebieskiego i zaproszona do synowskiej relacji z Nim przez Jezusa – Słowo wcielone, dzięki łasce i w mocy Ducha Świętego. W tajemnicę miłości Boga Ojca wprowadza najpełniej Chrystus, umierając na krzyżu⁴.

Dzisiejszy człowiek – zdaniem Benedykta XVI – poddany jest silnej pokusie, by czuć się aż tak samowystarczalnym, aby zamknąć się na Boga i na tajemniczy plan, jaki On ma względem niego⁵. Osoba konsekrowana wskazuje swoim życiem, jak ta pokusa może zostać przezwyciężona. Osobiście przyjmując niepojętą miłość Boga i odpowiadając na nią całkowitym darem z siebie, świadczy o tym, że wejście w zażyłą relację z Bogiem nie jest ograniczeniem, lecz prowadzi do pełni szczęścia płynącego z bliskiej więzi z Tym, który jest Miłością. Miłość zaś objawia się najpełniej właśnie w krzyżu Chrystusa. W przemówieniu skierowanym do przełożonych generalnych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego Ojciec Święty Benedykt XVI zauważa, że osoby konsekrowane powołane są do tego, aby były w świecie wiarygodnym i jaśniejącym znakiem Ewangelii i jej paradoksów, nie ulegając przy tym mentalności naszych czasów⁶. To zadanie może realizować się wyłącznie w świetle krzyża Chrystusa, który stanowi największy z paradoksów chrześcijańskich: na krzyżu kona życie, lecz z tej śmierci zarazem wyrasta i wypływa Życie. Zwłaszcza w powstającym Kościele koniec życia Jezusa na krzyżu był najpierw po prostu faktem irracjonalnym, stawał pod znakiem zapytania cały Jego kerygmat i cała Jego postać. Rodzący się Kościół musiał więc przejść proces poszukiwania i dojrzewania – w świetle Zmartwychwstania uczył się czytania Starego Testamentu w nowy sposób⁷.

„Czyż można zachować obojętność w obliczu śmierci Boga?”⁸ – pyta Benedykt XVI. Osoby konsekrowane całym swoim życiem dają przeczącą odpowiedź na to pytanie. Ponadto swoim istnieniem przypominają, że Bóg dla zbawienia każdego stał się człowiekiem i umarł na krzyżu. Dlatego

⁴ Zob. idem, *Mysli o życiu konsekrowanym*, tłum. Michał Wilk (Kraków: Wydawnictwo eSPe, 2010), 11.

⁵ Zob. ibidem, 13.

⁶ Zob. ibidem, 7.

⁷ Zob. Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu. Część II. Od wjazdu do Jerozolimy do Zmartwychwstania*, tłum. Wiesław Szymona (Kielce: Wydawnictwo Jedność, 2011), 217–218.

⁸ Idem, „Bezgraniczna miłość Boga do człowieka. Rozważania na zakończenie drogi krzyżowej”, 21.03.2008, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/krzyzowa_21032008.html [dostęp: 27.10. 2021].

spojrzenia (duchowe oczy) osób konsekrowanych – często w przeciwieństwie do tych, których wzrok biegnie za rozpraszącymi i krótkotrwałymi ziemskimi sprawami – skupiają się na Chrystusie, w kontemplacji Jego krzyża. Osoby konsekrowane odkrywają, że krzyż jest źródłem miłości i nieśmiertelnego życia, jest szkołą sprawiedliwości i pokoju, jest uniwersalnym dziedzictwem przebaczenia i miłosierdzia; jest stałym świadectwem ofiarnej i nieskończonej miłości, która skłoniła Boga, by stał się bezbronnym człowiekiem i umarł na krzyżu⁹. Bez dogłębnego przyjęcia tej prawdy życie osoby konsekrowanej stałoby się jedynie pustą formą czy ślepym naśladownictwem przyjętych wzorców zachowań.

Benedykt XVI w przemówieniu skierowanym do osób zakonnych – przywołując osobę św. Ignacego Loyoli – zwraca uwagę, że jedyną prawdziwą miarą ludzkiej rzeczywistości jest krzyż i zawarte w nim przesłanie niezasłużonej miłości, która zwycięża zło, grzech i śmierć, stwarzając nowe życie i radość bez końca¹⁰. Papież wskazuje, że przybite gwoździami ramiona Chrystusa otwierają się dla każdej istoty ludzkiej i zachęcają, by się zbliżyć do Zbawiciela, w pewności, że On przyjmie każdego i przygaranie z bezgraniczną czułością, o czym świadczą słowa Ewangelii: „Gdy zostaną nad ziemię wywyższone, przyciągnę wszystkich do siebie” (J 12, 32). Dzięki bolesnej drodze krzyża ludzie wszystkich epok, pojednani i odkupieni przez krew Chrystusa, stali się synami Ojca Niebieskiego i przyjaciółmi Boga. „Przyjacielu!» – tak Jezus zwraca się do Judasza, gdy po raz ostatni kieruje do niego dramatyczne wezwanie do nawrócenia; przyjacielem nazywa każdego z nas, ponieważ jest prawdziwym przyjacielem wszystkich¹¹ – pisze Benedykt XVI. Zauważa, że niestety ludzie nie zawsze potrafią dostrzec głębię tej nieskończonej miłości Boga do swoich stworzeń¹². Osoby konsekrowane, które pozytywnie odpowiadają na zaproszenie do szczególnej więzi ze Zbawicielem, do towarzyszenia Mu bardziej z bliska, są tymi, w których Chrystus może odnaleźć swoich prawdziwych i wiernych przyjaciół. Dla osoby poświęconej Bogu na własność nie ma bowiem niczego bardziej istotnego ani pilnego jak pogłębianie

⁹ Zob. *ibidem*.

¹⁰ Zob. *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. Marek Saj (Kraków: Homo Dei, 2009) [dalej: BdOK], 246.

¹¹ Benedykt XVI, „Bezgraniczna miłość Boga do człowieka”.

¹² Zob. *ibidem*.

i umacnianie żywej i autentycznej więzi z Chrystusem. Benedykt XVI postrzega więc życie konsekrowane jako całkowitą, ostateczną, bezwarunkową i pełną miłości odpowiedź daną Bogu, tym samym potwierdzając i kontynuując myśli zawarte w adhortacji *Vita consecrata* Jana Pawła II¹³. Tajemnica krzyża zadana jest każdej osobie konsekrowanej jako droga życia prowadząca do zjednoczenia z Jezusem.

2. ŻYCIE KONSEKROWANE ŚWIADECTWEM NADZIEI PŁYNAĄCEJ Z KRZYŻA CHRYSYUSA

Benedykt XVI zauważa, że niejeden człowiek mógłby zapytać, dlaczego chrześcijanie często narzędzie tortur, znak cierpienia, porażki i upadku – krzyż bowiem wyraża wszystkie te rzeczy. Jednak ze względu na Jezusa Chrystusa, który został wywyższony na krzyżu dla zbawienia wszystkich ludzi, krzyż ukazuje także ostateczny tryumf Bożej miłości nad całym złem świata. Papież stwierdza, że krzyż jest czymś o wiele większym i bardziej tajemniczym, niż się w pierwszej chwili wydaje:

Rzeczywiście jest narzędziem zadawania tortur, cierpienia i porażki, ale jednocześnie wyraża całkowitą przemianę i ostateczne odwrócenie tego zła – to właśnie czyni go najbardziej przekonującym symbolem nadziei, jaki świat kiedykolwiek widział. Przemawia on do wszystkich, którzy cierpią: prześladowanych, chorych, ubogich, zepchniętych na margines społeczny, ofiar przemocy, i daje im nadzieję, że Bóg może ich cierpienie przemienić w radość, osamotnienie – w poczucie duchowej bliskości, a śmierć – w życie. Krzyż daje upadłemu światu nieskończoną nadzieję¹⁴.

Krzyż jako znak nadziei zapowiedziany był już w Starym Testamencie¹⁵. Benedykt XVI przypomina wydarzenie zapisane w Księdze Liczb, opowiadające o Izraelitach wędrujących po pustyni, kąsanych przez węże,

¹³ Zob. BdOK, 99; Jan Paweł II, *Adhortacja „Vita consecrata”* (Watykan: Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, 1996), nr 17.

¹⁴ Benedykt XVI, „Homilia podczas Mszy św. dla duchowieństwa i świeckich w kościele Świętego Krzyża w Nikozji: Krzyż daje światu nieskończoną nadzieję,” 5.06.2010, OR 8–9(2010): 15.

¹⁵ Zob. *ibidem*, 14.

ponoszących karę za swój grzech. Aby uratować się od śmierci, musieli spojrzeć na umieszczonego wysoko przez Mojżesza węża miedzianego, będącego zapowiedzią krzyża, który raz na zawsze położy kres grzechowi i śmierci. To zdarzenie wskazuje, że człowiek nie może uratować sam siebie przed skutkami własnego grzechu; nie jest w stanie sam uratować się od śmierci. Tylko Bóg może go wyzwolić z moralnego i fizycznego zniewolenia. Dlatego, że tak bardzo umiłował świat, Bóg posłał swego Syna Jednorodzonego, nie po to, by świat potępić – czego mogłaby wymagać sprawiedliwość – lecz by przez Niego świat został zbawiony. Tak jak Mojżesz wywyższył węża na pustyni, Jednorodzony Syn Boży miał zostać wywyższony, aby każdy, kto na Niego spojrzy z wiarą, miał życie wieczne.

Tajemnica krzyża Chrystusa, znajdująca się w samym centrum chrześcijańskiego orędzia, jest szczególnie powierzona osobom konsekrowanym, aby nią żyły i ją przekazywały, a równocześnie szerzyły nadzieję z niej płynącą. Przez to posłannictwo osoby oddane Bogu na własność są głosicielami tego, co w Kościele najcenniejsze, a czego świat dać nie może. Krzyż ukazuje osobom konsekrowanym, że odnajdują samych siebie jedynie wtedy, gdy oddają własne życie, przyjmują Bożą miłość jako niezasłużony dar oraz starają się prowadzić ludzi do piękna tej miłości i światła jedynej prawdy, która niesie zbawienie światu¹⁶. Benedykt XVI bezpośrednio zwraca uwagę na tę kwestię, mówiąc wprost do osób konsekrowanych:

Orędzie krzyża zostało nam powierzone, byśmy mogli dać światu nadzieję. Kiedy głosimy Chrystusa ukrzyżowanego, głosimy nie samych siebie, lecz Jego. Nie dzielimy się ze światem naszą własną mądrością i nie powołujemy się na własne zasługi, lecz pośredniczymy w przekazywaniu Jego mądrości, Jego miłości i Jego zbawczych zasług. Wiemy, że choć jesteśmy tylko naczyniami glinianymi, w niezwykle sposób zostaliśmy wybrani na zwiastunów zbawczej prawdy, którą świat potrzebuje usłyszeć¹⁷.

Krzyż i znajdująca się w nim prawda o niepojętej miłości, pokonującej zło, grzech i śmierć, ofiarowują nowe życie. Benedykt XVI wska-

¹⁶ Zob. BdOK, 246.

¹⁷ Benedykt XVI, „Homilia podczas Mszy św. dla duchowieństwa i świeckich w kościele Świętego Krzyża,” 15.

zuje, że osoby konsekrowane nie mogą przestać zdumiewać się niezwykłą łaską, jaką otrzymały, a zarazem powinny uznawać własną niegodność przyjęcia daru Bożego i zawsze dążyć do tego, aby błędy i upadki nie osłabiały wiarygodności ich świadectwa¹⁸.

Według papieża pójście za Chrystusem drogą rad ewangelicznych oznacza dla osoby konsekrowanej co najmniej dwie rzeczy: wymiar krzyża (przeżycie niepłodzenia, cierpienia, niezrozumienia, pogardy czy nawet prześladowania) oraz doznanie wielkiej pociechy płynącej z bezpośredniego spotkania ze Zbawicielem, doświadczanie głębokiej radości w służbie Panu Bogu¹⁹. Połączenie w jedno tych pozornych sprzeczności możliwe jest tylko i wyłącznie w perspektywie wiary; na mocy śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. „Istnieje nierozzerwalna więź między krzyżem a zmartwychwstaniem, o której chrześcijanin nie może zapominać”²⁰ – stwierdza Benedykt XVI. Osoba konsekrowana – podobnie jak każdy chrześcijanin – wywodzi swą misję z osobistego doświadczenia Chrystusa ukrzyżowanego i zmartwychwstałego. Dlatego życie osób oddanych Bogu na własność jest świadectwem dogłębnego przyjęcia tajemnicy paschalnej i stanowi dla świata wymowny i zadziwiający znak nadziei. Człowiekowi współczesnemu bowiem nierzadko wydaje się, że krzyż i radość znajdują się na przeciwnych biegunach rzeczywistości. Z tego powodu właśnie – zdaniem Benedykta XVI – świat tym bardziej potrzebuje krzyża, który „mówi o nadziei, mówi o miłości, mówi o pokonaniu ucisku bez używania przemocy, mówi o Bogu podnoszącym małych, umacniającym słabych, usuwającym podziały i zwyciężającym nienawiść miłością”²¹.

Prawda o krzyżu jako znaku nadziei, o której świadczy życie konsekrowane, wydaje się dziś dla wielu osób nie do pojęcia – przekracza ich zdolność pojmowania opartą jedynie na ludzkim, czysto racjonalnym

---

¹⁸ Zob. Małgorzata Pagacz, *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła od Soboru Watykańskiego II* (Kraków: Wydawnictwo Salwator, 2019), 233–235.

¹⁹ Zob. BdOK, 149.

²⁰ Benedykt XVI, „Podpisanie adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Medio Oriente*,” 14.09.2012, http://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/speeches/2012/september/documents/hf_ben-xvi_spe_20120914_firma-es-ap.html [dostęp: 27.10.2021].

²¹ Idem, „Homilia podczas Mszy św. dla duchowieństwa i świeckich w kościele Świętego Krzyża,” 15.

(bez wiary) postrzeganiu rzeczywistości. Znaczenie krzyża jako znaku nadziei najlepiej można ukazać nie wprost – przez zobaczenie sytuacji przeciwstawnej, odkrywając, czym byłby świat bez krzyża. Benedykt XVI uważa, że

świat bez krzyża byłby światem bez nadziei, bezkarnie szalałyby w nim przemoc i okrucieństwo, słabi byłiby wyciskiwani, a ostatnie słowo należałoby do chciwości. W takim świecie nieludzkie traktowanie jednego człowieka przez drugiego przybrałoby najbardziej przerażające formy, i nic nie zdołałoby przerwać błędnego koła przemocy. Tylko krzyż kładzie jej kres²².

Żadna ziemską siłą nie może uratować człowieka przed skutkami jego grzechów ani pokonać niesprawiedliwości, niszcząc jej źródło. Jednak zbawcza interwencja Boga powodowanego miłością przemieniła rzeczywistość grzechu i śmierci w ich przeciwieństwo. Stanowi to powód, dla którego chrześcijanie otaczają chwałą krzyż Odkupiciela, który jest najwspanialszym z wszystkich dóbr i w którym objawiła się istota zbawienia rodzaju ludzkiego²³.

3. ŻYCIE KONSEKROWANE ŻYCIEM OFIARY

Osoby konsekrowane są powołane, aby towarzyszyły Jezusowi na Jego drodze²⁴, która prowadzi przez krzyż do Zmartwychwstania. W swoim nauczaniu Benedykt XVI wskazuje, że synteza teologii krzyża znajduje się w Drugim Liście św. Pawła do Koryntian (5, 14–21), który zawiera dwa fundamentalne stwierdzenia: z jednej strony bezgrzeszny Chrystus, którego Bóg uczynił grzechem dla dobra człowieka (w. 21), „umarł za wszystkich” (w. 14); a z drugiej – Bóg pojednał człowieka z sobą, nie poczytując mu jego przewinień (ww. 18–20). Papież zaznacza, że dzięki tej „posłudze pojednania” wszelka niewola grzechu została odkupiona (zob. 1 Kor 6, 20; 7, 23). I dlatego zadaniem wierzącego jest również pełnienie tej „posłu-

²² Ibidem.

²³ Zob. ibidem; Pagacz, *Życie konsekrowane znakiem nadziei*, 235–236.

²⁴ Zob. np. BdOK, 85.

gi pojednania”, zakładającej wyrzeczenie się jakiegoś poczucia wyższości oraz wybór „głupstwa” miłości. Święty Paweł wyrzekł się własnego życia, by oddać się całkowicie posłudze pojednania, krzyża, który jest zbawieniem wszystkich. Benedykt XVI wyciąga z tego wnioszek, że wszyscy wierzący powinni zdobyć się na to samo: znaleźć siłę właśnie w pokorze miłości, a mądrość w słabości, jaką jest wyrzeczenie, by w ten sposób mieć udział w mocy Bożej. „Wszyscy powinniśmy budować nasze życie na tej prawdziwej mądrości: nie żyć dla samych siebie, ale w wierze w tego Boga, o którym wszyscy możemy powiedzieć, że «umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie»”²⁵ – zauważa papież. To jego nauczanie ma szczególne zastosowanie w życiu konsekrowanym, które jest świadomym i dobrowolnym wyborem pójścia za Jezusem Ukrzyżowanym.

Patrząc w perspektywie krzyża Chrystusa, Benedykt XVI wielokrotnie zwracając się do zakonników i zakonnice, podkreśla konieczność wejścia w logikę tracenia swego życia w miłości dla Boga i w służbie dla braci – w logikę, która jest wpisana w specyfikę tego powołania, oddanego bez reszty Chrystusowi, będącemu Prawdą i Życiem. Papież jednoznacznie stwierdza, że logika krzyża wyraża się w praktyce rad ewangelicznych²⁶. Krzyż wskazuje osobom konsekrowanym, że odnajdują samych siebie jedynie wtedy, gdy przyjmując Bożą miłość, oddają własne życie Chrystusowi oraz starają się prowadzić ludzi do odkrycia piękna miłości i światła prawdy, którymi wszystkich chce obdarzać Bóg. Śluby czystości, ubóstwa i posłuszeństwa prowadzą osoby konsekrowane do składania Bogu daru, ofiary ze swego życia. Według papieża szczególnie uwidacznia się to w posłuszeństwie, które – wzorowane na posłuszeństwie Jezusa Chrystusa w miłości do Ojca – zakłada zdolność do rezygnacji z egoizmu, z siebie, swoich upodobań i wymaga odrzucenia woluntaryzmu oraz spontaniczności²⁷. Ponadto, zdaniem papieża, rady ewangeliczne należy rozpatrywać – podobnie jak tajemnicę krzyża – w kategorii paradoksów chrześcijańskich, które dla wielu pozostają niezrozumiałe (zob. Mt 19, 11–12). W tym aspekcie Benedykta XVI mówi o ślubie czystości, który – dając całkowite pierwszeństwo miłości Chrystusa jako Oblubieńca – wiąże się z wyrzeczeniem,

²⁵ Benedykt XVI, „Słowo o krzyżu główną treścią”.

²⁶ Zob. BdOK, 72.

²⁷ Ibidem.

skromnością i powściągliwością, odnoszącymi się do osób²⁸. Ślub ubóstwa łączy się z wewnętrzną wolnością od rzeczy materialnych oraz zakłada ducha wyrzeczenia i umartwienia²⁹. Osoby oddane Bogu na własność, pragną więc iść w ślady Chrystusa miłującego całkowicie: ukrzyżowanego i ubożego, zanurzając się w Jego misterium i za Jego przykładem wybierając pokorę, ubóstwo, czystość, łagodność i posłuszeństwo³⁰.

Papież zauważa, że osoba poświęcona Bogu na własność – aby móc iść za Chrystusem – wyrzeka się wszystkiego, składa Mu w darze to, co dla niej najdroższe, zdobywając się na każdą ofiarę. Ta postawa prowadzi zaś niejednokrotnie do tego, że osoba konsekrowana, idąca wiernie za Zbawicielem, staje się – na Jego wzór – znakiem, któremu inni wyraźnie się sprzeciwiają, gdyż jej sposób myślenia, patrzenia na rzeczywistość i działania są często w opozycji do tego, co przedstawia świat. Życie konsekrowane jest więc ze swej natury życiem miłującej Boga ofiary, ponieważ osoba zakonna nie tylko wybiera Chrystusa, ale pozwala Jemu „zdobyć” się bez zastrzeżeń. Zdaniem Benedykta XVI istnieje wiele ludzi spragnionych prawdy, którzy są pełni podziwu dla odwagi tych, którzy nie wahają się oddać własnego życia dla i za Tego, w którego wierzą. Papież wskazuje, że przykłady takich osób naprawdę pociągają innych. Ponadto zauważa, że do radykalnej wierności ewangelicznej powołana jest każda osoba konsekrowana, również w obecnych czasach. Powodem wdzięczności wobec Boga jest fakt, że tak wiele zakonnic i zakonników na całym świecie nadal składa najwyższe i wierne świadectwo miłości Boga i bliźniego, które nierzadko wyraża się poprzez ofiarę z życia – okupione jest krwią męczeńską³¹.

Osoba konsekrowana powołana jest do dawania świadectwa całkowitego poświęcenia się, idąc na przekór pokusom postaw wygodnictwa i konsumpcji, wbrew zadowalaniu się przeciętnością. Podczas Mszy św. pogrzebowej Jana Pawła II kardynał Ratzinger powiedział o papieżu z Polski, dając o nim wiarygodne świadectwo osoby, która znała go dobrze z bliska: „nigdy nie pragnął ocalić swego życia, zachować go dla siebie; chciał ofiarować samego siebie bez reszty, aż do ostatniej chwili, dla

---

²⁸ Zob. *ibidem*, 71.

²⁹ Zob. *ibidem*, 152.

³⁰ Zob. *ibidem*, 71.

³¹ Zob. *ibidem*, 99.

Chrystusa³². Słowa te wyrażają właśnie istotę zrozumienia i przyjęcia tajemnicy krzyża w osobistym życiu, w zjednoczeniu z Chrystusem w Jego Ofierze. Benedykt XVI przestrzega osoby konsekrowane przed odejściem od ducha ewangelicznego, przed wchodzeniem na szeroką drogę prowadzącą do zguby. Dlatego nieustannie przypomina zakonnikom i zakonnikom o fundamentalnym znaczeniu rad ewangelicznych, które umożliwiają naśladowanie Chrystusa, pozwalają wyrzec się wszystkiego, co Nim nie jest i oderwać się od tego, co nie pomaga przybliżyć się do Zbawiciela³³.

4. „KRZYŻ CZYNI NAS BRAĆMI”.

MIŁOŚĆ BLIŹNIEGO W ŻYCIU KONSEKROWANYM

Krzyż jest przejawem aktu nieskończonej miłości, przez którą Syn Boży zbawił człowieka i świat od grzechu i śmierci³⁴. Osoba konsekrowana stoi po stronie Ukrzyżowanego Chrystusa, który jest dla niej – tak samo jak stał się dla św. Pawła – sensem życia, motywacją do głoszenia Ewangelii i podejmowania działań apostołskich. Apostoł Narodów poświęcił duszom całą swoją egzystencję (zob. 2 Kor 12, 15), która nie stała się przez to spokojna ani wolna od niebezpieczeństw i trudności³⁵. Osoba konsekrowana, która przyjęła w swym życiu tajemnicę krzyża, jest przeniknięta pragnieniem ukazywania innym niepojętej Miłości Zbawiciela. Dostrzega, że Jezus Chrystus umarł na krzyżu, aby wyzwolić całą ludzkość z niewiedzy o Bogu, z kręgu nienawiści i zemsty, z niewoli grzechu. Benedykt XVI zauważa: „Krzyż czyni nas braćmi. Zadajemy sobie pytanie: a co z tym darem poczęliśmy? Co uczyniliśmy z objawieniem oblicza Boga w Chrystusie, z objawieniem miłości Bożej, która zwycięża nienawiść?”³⁶. Wobec tych pytań osoba konsekrowana nie pozostaje obojętna,

³² Joseph Ratzinger, „Homilia na pogrzebie Jana Pawła II: Pójdź za Mną,” 8.04.2005, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/inne/ratzinger_pogrzebjp2_or_08042005.html [dostęp: 27.10.2021].

³³ Zob. BdOK, 69–70.

³⁴ Zob. Benedykt XVI, „Pamiętka Tajemnicy Paschalnej. Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański,” 11.09.2005, https://rodzina.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/modlitwy/ap_11092005.html [dostęp: 27.10.2021].

³⁵ Zob. idem, „Słowo o Krzyżu główną treścią”.

³⁶ Idem, „Bezgraniczna miłość Boga do człowieka”.

podczas gdy w obecnych czasach tak wielu ludzi nie zna Boga i nie potrafi Go odnaleźć w Chrystusie ukrzyżowanym; „tak wielu ludzi poszukuje miłości i wolności, która wyklucza Boga; tak wielu ludzi sądzi, że nie potrzebuje Boga”³⁷. Osoby konsekrowane, świadome tej sytuacji, chcą świadczyć, że krzyż Chrystusa czyni wszystkich bliźnimi, za których On oddał swoje życie.

Papież stwierdza, że zadaniem osób konsekrowanych jest być świadkami obecności Boga i patrzeć na teraźniejszość, na człowieka, na świat, na dzieje wzrokiem wiary, czyli w świetle Chrystusa Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego³⁸. Osoby poświęcone Bogu na własność pozwalają, by ofiara Zbawiciela na krzyżu je poruszyła i przemieniała. Benedykt XVI zauważa:

Dla chrześcijanina podwyższenie krzyża oznacza, że bierze udział w całej bezwarunkowej miłości Boga do człowieka. To akt wiary! Podwyższył krzyż w świetle zmartwychwstania znaczy pragnąć przeżywać i ukazywać całokształt tej miłości. To akt miłości! Podwyższenie krzyża prowadzi do tego, że człowiek stara się być posłańcem braterskiej i kościelnej jedności, źródła prawdziwego chrześcijańskiego świadectwa. To akt nadziei!³⁹.

Osoby konsekrowane pragną być wobec innych znakami wiary, nadziei i miłości płynącymi z krzyża Chrystusa. Benedykt XVI wskazuje na świadectwo zakonników i zakonnice, którzy podejmują wielorakie zaangażowania w służbie braciom i siostram. Zaznacza, że osoby konsekrowane poświęcają się katechizacji, wychowaniu, nauczaniu, krzewieniu kultury, przekazowi społecznemu; opiekują się młodymi ludźmi i ich rodzinami, ubogimi, osobami w podeszłym wieku, chorymi i samotnymi; są obecne na współczesnych areopagach. Papież stwierdza, że nie ma takich środowisk ludzkich i kościelnych, gdzie zakonnice i zakonnicy nie byłiby obecni, często w sposób cichy, ale zawsze konkretny i twórczy⁴⁰. Zauważa, zwracając się do osób konsekrowanych: „Ogień miłości, który Duch Święty rozpała w sercu, każe nieustannie zastanawiać się nad potrzebami ludzkości

³⁷ Ibidem.

³⁸ Zob. BdOK, 68.

³⁹ Benedykt XVI, „Podpisanie adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Medio Oriente*”.

⁴⁰ Zob. BdOK, 26 i 101.

i nad tym, jak im zaradzić ze świadomością, że jedynie ten, kto uznaje prymat Boga i zgodnie z tym żyje, może rzeczywiście odpowiedzieć na prawdziwe potrzeby człowieka⁴¹. Powołaniem osób konsekrowanych, które staje się jasne jedynie w perspektywie krzyża Chrystusa, jest uczynić siebie ofiarnym darem miłości dla braci i sióstr, nie ulegając pokusie zasklepienia się w sobie czy zadowolenia się tym, co już zostało osiągnięte oraz nie poddając się nigdy pesymizmowi czy zmęczeniu⁴². W ten sposób poświęcenie się zakonników i zakonnice w służbie Bogu i ludziom jest znakiem obecności królestwa Bożego we współczesnym świecie.

Świadectwo miłości bliźniego osób konsekrowanych jest oparte na misterium paschalnym, na ukrzyżowaniu, na śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa. Zakonnice i zakonnicy swoim życiem oddanym Bogu, a w Nim i posłudze bliźnim, przypominają, że Chrystus jest Prawdą, która daje wolność, by móc kochać podobnie jak On. Zbawiciel, umierając na krzyżu, zbawił grzeszników, czyli wszystkich. Apostoł Piotr pisze: Jezus „w swoim ciele poniósł nasze grzechy na drzewo, abyśmy przestali być uczestnikami grzechów, a żyli dla sprawiedliwości — [krwią] Jego ran zostaliście uzdrowieni” (1 P 2, 24). Na krzyżu Odkupiciel przywrócił ludziom należną – a utraconą w grzechach – godność, uczynił ich przybranymi dziećmi Boga⁴³. Osoby konsekrowane adorują Chrystusa Ukrzyżowanego i rozpoznają Go obecnego w braciach i siostrach, niosąc im potrzebną pomoc i wsparcie. Benedykt XVI zapewnia osoby zakonne, że w każdym, choćby małym, lecz szczerym uczynku miłości zawiera się cały sens wszechświata i przypomina im, że ten, kto nie waha się stracić swojego życia z powodu Chrystusa, odnajdzie je w pełni (zob. Mt 16, 25)⁴⁴.

ZAKOŃCZENIE

Chrześcijanin znajduje drogę swego życia i swojej miłości, poczynając od spojrzenia na przebity bok Chrystusa, o którym mówi św. Jan

⁴¹ Ibidem, 29.

⁴² Zob. ibidem.

⁴³ Benedykt XVI, „Bezgraniczna miłość Boga do człowieka”.

⁴⁴ Zob. BdOK, 172.

(zob. 19, 37). Tutaj odkrywa, co znaczy, że „Bóg jest miłością” (1 J 4, 8)⁴⁵. Osoba konsekrowana, której powołaniem jest głębsze poznawanie osoby Jezusa, towarzyszenie Mu bardziej z bliska i naśladowanie Go, wezwana jest do radykalnej odpowiedzi miłości na niepojętą Miłość Zbawiciela, objawioną najpełniej na krzyżu, a wezwanie to realizuje na drodze rad ewangelicznych. Papież Benedykt XVI przypomina osobom oddanym na własność Bogu o wciąż aktualnym wezwaniu do rozpoczynania na nowo od Chrystusa Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego oraz potwierdza, że jest to jedyna droga prowadząca do tego, aby nie stracić prawdziwej istoty życia w czystości, ubóstwie i posłuszeństwie.

Analiza nauczania Benedykta XVI, skierowanego do osób konsekrowanych, nie pozostawia żadnych wątpliwości co do przeświadczenia o kluczowym znaczeniu tajemnicy krzyża w życiu osób całkowicie poświęconych Bogu. Stwierdzenie to prowadzi do co najmniej dwóch praktycznych wniosków. Po pierwsze, warto na nowo odszukać i docenić te przestrzenie w życiu duchowym osób konsekrowanych, które pozwalają przyłgnąć do Chrystusa Ukrzyżowanego, do Jego krzyża. Według Benedykta XVI takim miejscem jest Eucharystia, w której częste uczestnictwo jest przywilejem i zobowiązaniem osób poświęconych na własność Bogu. Eucharystia, Najświętsza Ofiara, której Krzyż i Zmartwychwstanie są nieodłączną częścią, jest sposobnością otwierania się na Miłość Zbawiciela objawioną na krzyżu i uczenia się składania swego życia w darze dla Chrystusa i dla Kościoła⁴⁶. Drugi wniosek: wszelkie rozeznawanie, podejmowane decyzje oraz różne działania mające na celu odnowę życia osób konsekrowanych nie mogą dokonywać się inaczej jak tylko w perspektywie tajemnicy krzyża, czerpiąc natchnienie, światło i moc z kontemplacji Chrystusa Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego. Wcześniej do podobnego wniosku doszedł Hans Urs von Balthasar, gdy stwierdził:

Wszystkie zakony biorą swój początek z Krzyża: tam, gdzie Jezus oddaje ducha (aby tchnąć go po Zmartwychwstaniu w swój Kościół), wypływa wszelka łaska bezwarunkowego naśladowania. Dlatego wszystkie zakony

⁴⁵ Zob. Benedykt XVI, *Encyklika „Deus caritas est”* (Kraków: Wydawnictwo M, 2005), nr 12.

⁴⁶ „Krzyż i Zmartwychwstanie są częścią Eucharystii, bez nich traci ona własną tożsamość”. Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu. Część II*, 155.

muszą się stale na nowo reformować pod Krzyżem, patrząc bezpośrednio na Ukrzyżowanego. A skoro Krzyż nie zostaje przewyższony przez żaden powielkanocny czas, gdyż (według Pawła i Jana, i całego Nowego Testamentu) Wywyższonym jest właśnie Ukrzyżowany, a Ukrzyżowanym Wywyższony, wówczas także życie będące Jego naśladowaniem, wyrażające się w wezwaniu do oddania całej egzystencji i w odpowiedzi na to wezwanie, nigdy nie jest przestarzałym sposobem życia⁴⁷.

BIBLIOGRAFIA

- Balthasar, Hans Urs von. *W pełni wiary*. Tłumaczenie Janina Fenrychowa. Kraków: Wydawnictwo Znak, 1991.
- Benedykt XVI. „Bezgraniczna miłość Boga do człowieka. Rozważania na zakończenie drogi krzyżowej”, 21.03.2008. https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/krzyzowa_21032008.html [dostęp: 27.10.2021].
- Benedykt XVI. „Bóg pociesza w strapieniu. Audyencja generalna”, 30.05.2012. *L'Osservatore Romano* wydanie polskie 7–8(2012): 48–50.
- Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, redakcja Marek Saj. Kraków: Wydawnictwo Homo Dei, 2009.
- Benedykt XVI. *Encyklika „Deus caritas est”*. Kraków: Wydawnictwo M, 2005.
- Benedykt XVI. „Homilia podczas Mszy św. dla duchowieństwa i świeckich w kościele Świętego Krzyża w Nikozji: Krzyż daje światu nieskończoną nadzieję”, 5.06.2010. *L'Osservatore Romano* wydanie polskie 8–9(2010): 14–16.
- Benedykt XVI. *Jezus z Nazaretu. Część II. Od wjazdu do Jerozolimy do Zmartwychwstania*. Tłumaczenie Wiesław Szymona. Kielce: Wydawnictwo Jedność, 2011.
- Benedykt XVI. *Mysli o życiu konsekrowanym*. Tłumaczenie Michał Wilk. Kraków: Wydawnictwo eSpe, 2010.
- Benedykt XVI. „Pamiętka Tajemnicy Paschalnej. Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański”, 11.09.2005. https://rodzina.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/modlitwy/ap_11092005.html [dostęp: 27.10.2021].
- Benedykt XVI. „Podpisanie adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Medio Oriente*”, 14.09.2012. http://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/speeches/2012/september/documents/hf_ben-xvi_spe_20120914_firma-es-ap.html [dostęp: 27.10.2021].
- Benedykt XVI. *Podróż apostolska Benedykta XVI do Francji z okazji 150. rocznicy objawień w Lourdes 12–15 IX 2008*. Kraków: Wydawnictwo AA, 2008.
- Benedykt XVI. „Słowo o krzyżu główną treścią chrześcijańskiego przepowiadania. Audyencja generalna”, 29.10.2008. https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/audyencje/ag_29102008.html [dostęp: 27.10.2021].

---

⁴⁷ Hans Urs von Balthasar, *W pełni wiary*, tłum. Janina Fenrychowa (Kraków: Wydawnictwo Znak, 1991), 427.

- Jan Paweł II. *Adhortacja „Vita consecrata”*. Watykan: Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, 1996.
- Pagacz, Małgorzata. *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła od Soboru Watykańskiego II*. Kraków: Wydawnictwo Salwator, 2019.
- Ratzinger, Joseph. „Homilia na pogrzebie Jana Pawła II: Pójdź za Mną”, 8.04.2005. https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/inne/ratzinger_pogrzebjp2_or_08042005.html [dostęp: 27.10.2021].